

רשומות

הצעות חוק

26 באפריל 1971

943

א' באייר תשל"א

עמוד

220	חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון מס' 3), תשל"א—1971
228	חוק לתיקון תקנות שעת-חירום (תשלומי חובה), תשל"א—1971
229	חוק לטיפול בחולי נפש (תיקון), תשל"א—1971
230	חוק לתיקון דיני עונשין (דרכי ענישה) (תיקון), תשל"א—1971

חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון מס' 3), תשל"א-1971

1. בסעיף 12 לחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], תשל"א-1970 (להלן - החוק העיקרי), אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ג) על אף האמור בסעיף זה, לא ינהגו עוד לפי האמור בפסקה (3) לסעיף קטן (א) לגבי מי שפרש מהשירות החל מיום תחילתו של חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון מס' 2), תשל"א-1971, ולגבי שאיריו."

ד ב ר י ה ס ב ר

(ב) עשר שנות השירות האחרונות שלפני הפרישה - בכל מקרה אחר;

(5) נסתים שירותו של עובד מסיבת מוות או מצב בריאות לקוי, אך היתה חלקיות משרתו בשעת פרישתו גבוהה מהמוצע המשוקלל לפי פסקאות (2), (3) או (4), תחשב המשכורת הקובעת, לענין קצבת השאירים של עובד שנפטר בזמן שירותו וקצבה ששיעורה נקבע לפי דרגת נכותו של הזכאי, לפי חלקיות המשרה בשעת הפרישה, ובלבד שתוך כלל תקופת שירותו שירת תקופת מינימום במשרה שחלקיותה אינה גבוהה מחלקיות המשרה בשעת הפרישה; תקופת המינימום היא ששים חודש בשוטר או בסוהר או אם סיבת הפרישה היתה פטירתו של העובד או פיטוריו מסיבת מצב בריאות לקוי כשדרגת נכותו 25% או יותר, ובכל מקרה אחר - מאה ועשרים חודש;

(6) הקופה שבה הועסק העובד במשרה חלקית תיחשב כתקופה שבה הועסק במשרה מלאה או במשרה שחלקיותה גבוהה יותר, אם שולמו בעדה על ידי העובד או מטעמו, בהסכמת נציב השירות ולשם רכישת זכות גמלה, תשלומים לאוצר המדינה ששיעורם הושב לפי כללים שנקבעו בתקנות על בסיס ההפרש שבין משכורתו של העובד במשרתו החלקית לבין המשכורת של המשרה המלאה או המשכורת של המשרה שחלקיותה גבוהה יותר, הכל לפי הענין.

(ב) בחישוב המשכורת הקובעת של מי שפרש מהשירות לפני כ"ח בתשרי תשכ"ח (1 בנובמבר 1967) ייקראו פסקאות (4) ו-(5) של סעיף קטן (א) כאילו באמר בהן כך:

"(4) נסתים שירותו של עובד מסיבת מוות או מצב בריאות לקוי, יחושב הממוצע המשוקלל, לענין קצבת השאירים של עובד שנפטר בזמן שירותו ולענין קצבת לפי סעיף 20 (ב), לפי שיעור חלקיות המשרה בחמש שנות השירות האחרונות שלפני הפרישה, אם

סעיף 1 בסעיף 12 לחוק העיקרי באמר:

"כללים לחישוב המשכורת הקובעת של עובד במשרה חלקית

12. (א) בחישוב המשכורת הקובעת של עובד שהועסק בכל תקופת שירותו או בחלק ממנה במשרה חלקית יחולו הוראות מיוחדות אלה:

(1) הועסק העובד במשרה חלקית ששיעור חלקיותה לא נשתנה במשך כל תקופת שירותו - תהא משכורתו הקובעת בזמן פלוני המשכורת, לרבות המוספות הקבועות, המגיעה באחד לחודש שבו חל אותו זמן לעובד שדרגתו ותלקיות משרתו כדרגה וחלקיות המשרה שהיו לעובד שהועסק כאמור ערב פרישתו מהשירות;

(2) הועסק העובד במשרה חלקית ששיעור חלקיותה נשתנה מתקופה לתקופה - תהא משכורתו הקובעת שיעור יחסי של משכורתה הקובעת של המשרה המלאה, והוא כממוצע המשוקלל של שיעורי חלקיות משרתו, בתקופות השונות של שירותו; הוא הדין אם הועסק העובד בחלק מתקופת שירותו במשרה מלאה;

(3) עלתה תקופת שירותו של העובד על 420 חודש, יחושב הממוצע המשוקלל לפי שיעורי חלקיות המשרה ב-420 חדשי השירות הנוחים ביותר לזכאי לגמלה;

(4) נסתים שירותו של עובד מסיבת מוות או מצב בריאות לקוי, יחושב הממוצע המשוקלל, לענין קצבת השאירים של עובד שנפטר בזמן שירותו וקצבה ששיעורה נקבע לפי דרגת נכותו של הזכאי, לפי שיעורי חלקיות המשרה בתקופות הנקובות להלן, אם חישוב זה נות יותר לזכאי לגמלה מן החישוב לפי פסקאות (2) ו-(3):

(א) חמש שנות השירות האחרונות שלפני הפרישה - אם נפטר העובד או פוטר מסיבת מצב בריאות לקוי כשדרגת נכותו היא 25% או יותר;

1 ס"ח תשל"א, עמ' 65, עמ' 120; תשל"א, עמ' 107.

2. סעיף 14 לחוק העיקרי יחול גם על מי שפרש מהשירות לפני יום כ"ח בתשרי תשכ"ח (1 בנובמבר 1967) ועל שאיריו, מיום פרישתו של העובד; אולם אין בהוראה זו בלבד כדי לחייב אדם להתוויר כל סכום שקיבל מאוצר המדינה לפני פרסום חוק זה ברשומות.

3. בסעיף 22 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (ב), בסופו יבוא:

"אולם זכאי כאמור שנתקיימו בו אלה:

- (1) שיעור קצבתו נקבע לפי האמור בסעיף 12 (א) (4)
- או (5);

ד ב ר י ה ס ב ר

שיעור חלקיות משרתו. יוצא, איפוא, שבעלי משרות אלה ייהנו מהצטברות של הטבות – שלא בכוננה: לא זו בלבד שהם עשויים לקבל יותר מ-70% ממשכורתם הקובעת, אלא שלצרכי חישוב המשכורת הקובעת רשאים הם לבחור לעצמם את 420 החדשים הנוחים ביותר מתוך כלל תקופת שירותם. הסדר זה מביא לידי העדפת קבוצה זו, העדפה שאין לה הצדקה עניינית, לעומת קבוצות אחרות, ביחוד אלה ששירתו במשך כל תקופת שירותם במשרה מלאה.

החשובים מראים כי שיעור קצבתו של בעל משרה חלקית כאמור ששירת יותר מ-420 חדשים, כששיעור החלקיות מחושב לפי כלל חדשי השירות, יעלה תמיד על שיעור הקצבה המחושבת לפי 420 החדשים הטובים ביותר בלבד, ובלתי להביא בחשבון בכלל את החדשים העודפים.

מוצע, איפוא, לבטל את ההוראה שלפיה, בשירות של יותר מ-420 חדשים, ייחשב הממוצע המשוקלל לפי 420 החדשים הנוחים ביותר לעובד. יחד עם זאת מוצע להחיל הסדר חדש זה רק על אלה שיפרשו החל מתחילתו של החוק המוצע ועל שאיריהם.

סעיף 2 סעיף 14 לחוק העיקרי קובע לאמור:

"שירות ביותר ממשרה אחת

14. (א) הועסק העובד בעת אחת במשרה מלאה אחת ובמשרה או במשרות נוספות תחושב הנמלה על יסוד המשרה המלאה בלבד.

(ב) הועסק עובד בעת אחת במספר משרות חל-קיות העולות בידד על משרה מלאה, לא יהיו הוא ושאי-ריו זכאים לגמלה בעד אותה תקופה אלא בשל משרה מלאה אחת, ולענין זה יראו כחלק העודף על משרה מלאה את העבודה במשרות שבהן משכורתו הקובעת היא הנמוכה ביותר."

סעיף זה הוכנס על-ידי חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 7), תשכ"ז-1967, אשר תחילתו ביום כ"ח בתשרי תשכ"ח (1 בנובמבר 1967). אין כל הצדקה להבי-דיל בין עובד שפרש לפני תאריך זה לבין עובד שפרש לאחר מכן ועל כן בא הסעיף המוצע להשוות בין שני המקרים.

סעיף 3

סעיף 12 לחוק העיקרי מובא בדבריו החסבר לסעיף 1. סעיף 22 לחוק העיקרי קובע הוראות בענין מעגק נוסף לקצבה, הניתן למפוטרים מטעמי מצב בריאות לקרי. וזלה הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב) בו:

חישוב זה נוח יותר לזכאי לגמלה מהחישוב לפי פסקאות (2) ו-(3);

(5) נסתיים שירותו של עובד מסיבת מוות או מצב בריאות לקרי, אך היתה חלקיות משרתו בשעת פרישתו גבוהה מהממוצע המשוקלל לפי פסקאות (2), (3) או (4), תחושב המשכורת הקובעת, לענין קצבת הש-אירים של עובד שנפטר בזמן שירותו ולענין קצבה לפי סעיף 20 (ב), לפי חלקיות המשרה בשעת הפרישה, ובלבד שבתוך כלל תקופת שירותו שירת ששים חודש במשרה שחל-קיות אינה נמוכה מחלקיות המשרה בשעת הפרישה;"

מטרת סעיף זה היא לקבוע את הכללים לחישוב המשכורת הקובעת – היא היסוד לחישוב הקצבאות בשירות המדינה – באותם המקרים שבהם השתלמה המשכורת, במשך כל תקופת השירות או בחלק ממנה, תמורת שירות במשרה חלקית או במשרות חלקיות. והיה אם שיעור החלקיות של המשרה נשתנה במשך כלל תקופת השירות, תיקבע החלקיות של המשרה, לצרכי קביעת המשכורת הקובעת, לפי הממוצע המשוקלל של כל שיעורי חלקיות המשרה, במשך כל תקופת השירות.

יוצא מן הכלל הוא האמור בפסקה (3) לסעיף קטן (א). מדובר בו במקרה שתקופת השירות עולה על 420 חודש, או 35 שנה – היא תקופת המקסימום המוכה בדרך כלל בקצבה. במקרה זה מותר לחשב את הממוצע המשוקלל לפי אותם 420 חדשים מכלל חדשי השירות שהם הנוחים ביותר לעובד – היינו אלה שבהם החלקיות של משרתו היתה הגבוהה ביותר.

הסדר זה תואם את מה שהוצע בזמנו לקראת תיקון החוק שקיבל חוקי ביום כ"ח בתשרי תשכ"ח (1 בנובמבר 1967). אולם במהלך הדיונים בהצעת החוק היא חל תיקון נוסף במעמדם של בעלי משרות חלקיות שצברו יותר מ-420 חדשים של ותק בשירות. תיקון זה מבטל, לגבי בעלי משרות אלה, את הכלל שאין להביא בחשבון לצרכי חישוב המשכורת הקובעת יותר מ-420 חדשי שירות, אלא קובע תקרה אחרת לקצבת פרישה, והיא: 70% – לא של המשכורת הקובעת המחושבת לפי הממוצע המשוקלל כאמור, אלא של המשכורת הקובעת שתחושב כאילו עבד העובד במשך כל תקופת שירותו במשרה מלאה (סעיף 20 לחוק). במילים אחרות: בכפוף לתקרה הזאת – יובאו בחשבון כל חדשי השירות, ולא 420 חדשים.

בשעת קבלת תיקון זה התעלמו מקיומו של הכלל שבעל המשרה החלקית לשעבר רשאי לבחור לעצמו את 420 החדשים הנוחים ביותר לחישוב הממוצע המשוקלל של

(2) אילו שירת בדרגתו האחרונה עד שהיה מגיע לגיל 60, היה שיעור קצבתו נקבע לפי משך תקופת שירותו כאמור בסעיף 20 (א) ולא לפי דרגת נכותו כאמור בסעיף 20 (ב), — תחושב הקצבה שהיתה מגיעה לו אילו שירת בדרגתו האחרונה עד שהיה מגיע לגיל 60, לפי שיעור חלקיות משרתו בתקופות השונות של שירותו כאמור בסעיף 12 (א) (2).”

תיקון סעיף 27 בסעיף 27 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (א), המלים "ובלבד שלא יעלה על משכורתו השנתית של הנפטר" — יימוחק.

תיקון סעיף 29 (א) במקום סעיף 29 (ה) לחוק העיקרי יבוא:

”(ה) היתה המשכורת הקובעת שעל פיה משתלמת הקצבה לפי חוק זה, לרבות קצבת השאיר, משכורת קובעת של עובד שהועסק בכל תקופת שירותו או בחלק ממנה במשרה חלקית —

(1) רואים כקצבת ביטוח, לענין סעיף זה, רק אותו חלק ממנה שיחסו לכלל קצבת הביטוח כיחס שבין המשכורת הקובעת שלפיה משתלמת הקצבה לפי חוק זה לבין המשכורת הקובעת המחושבת כאילו עבד העובד במשרה מלאה בכל תקופת שירותו;

(2) יחול סעיף קטן (ד); אולם סכומי המינימום כאמור בו יוקטנו לפי היחס שבפסקה (1).”

ד ב ר י ה ס ב ר

זכאי כזה לעבוד עד גיל 60, היה הוא ציבר שנות ותק המזכות אותו לקצבה לפי סעיף 20 (א) לחוק, היינו לפי אורך תקופת שירותו. קצבה זו עולה על קצבת המינימום שהוא היה זכאי לה מכות סעיף 20 (ב) לפי דרגת נכותו, היינו 20% ממשכורתו הקובעת בצירוף שלושה פרומיל ממנה לכל אחוז מדרגת נכותו, ורק למקרה אחרון זה מיועדים הן סעיף 12 (א) (4) והן סעיף 22 בנוסחו הקיים. אולם אם הזכאי היה יכול להגיע לקצבה לפי סעיף 20 (א) אילו עבד עד גיל 60, אין זה מתאים להפעיל לגביו גם את החישוב הנות הקבוע בסעיף 12 (א) (4), לפי חלקיות המשרה בעת הפרישה, אלא יש לקבוע כי בחישוב חלקיות המשרה לגביו יובאו כל תקופות שירותו בחשבון.

סעיף 27 ענינו מענק לשאירים באין קצבה. סעיף קטן (א) קובע לאמור:

”(א) עובד שנפטר בזמן שירותו לאחר ששירת פחות מחמש שנים, ישולם לרגל פטירתו מענק לשאיריו בשיעור שתקבע הממשלה (בסעיף זה — המענק), ובלבד שלא יעלה על משכורתו השנתית של הנפטר.”

הסיג שבסיפה פוגע במיוחד בעובדים בעלי דרגות נמוכות ובעלי משפחות מרובות ילדים. לכן מוצע לבטלו.

סעיף 29 לפי סעיף 29 (ב) לחוק העיקרי, "מי שזכאי לקצבה לפי חוק זה והוא זכאי גם לקצבת ביטוח" — היינו, קצבה לרגל ביטוח זקנה או קצבה לרגל ביטוח שאירים לפי חוק הביטוח הלאומי — "תנוכה מקצבתו לפי חוק זה מחצית קצבת הביטוח או שליש

22. (א) מי שפוטר מהשירות לפני שהגיע לגיל 60 והוא זכאי לקצבת פרישה לפי סעיפים 15 (2) ו-3 (3) או (4) או 78 — ישולם לו, נוסף על הקצבה, מענק השווה לחלק העשרים וארבעה של משכורתו השנתית כפול במספר שנות שירותו, ובלבד שהמענק לא יעלה על הסכום הקטן משני אלה:

(1) משכורתו השנתית;

(2) הסכום היוצא מהיוון קצבה, ששיעורה כהפרש שבין הקצבה שהוא זכאי לה בזמן פטירתו ובין הקצבה שהיתה מגיעה לו, אילו שירת בדרגתו האחרונה עד שהיה מגיע לגיל 60 ובהגיעו לגיל 60 היה זכאי לתוספת משפחה בגלל אותם בני משפחה שבגללם היה זכאי לתוספת משפחה בשעת פרישתו.

(ב) היה הזכאי לקצבת פרישה כאמור עובד במש-רה חלקית, תחושב הקצבה שהיתה מגיעה לו אילו שירת בדרגתו האחרונה עד שהיה מגיע לגיל 60, לפי חלקיות המשרה שלפיה מחושבת הקצבה של אותו עובד בזמן פטירתו.”

הזכאים לקצבת פרישה סעיף 22 מדבר בהם והשייכים לעניננו הם, לפי סעיף 15 (2) ו-3 (3), מי שפוטר לאחר חמש שנות שירות מסיבת מצב בריאות לקוי כשדרגת נכותו היא 25% או יותר, ומי שפוטר לאחר עשר שנות שירות מסיבת מצב בריאות לקוי אף כשדרגת נכותו נמוכה מ-25%. אולם יתואר מקרה שבו אילו המשך

(ב) סעיף קטן (א) יחול גם על מי שפרש מהשירות לפני פרסום חוק זה ברשומות ועל שאיריו, והוא החל מיום הפרישה.

(ג) אחרי סעיף 29 (ט) לחוק העיקרי יבוא:

"(י) על אף האמור בכל חוק אחר, אם היה הזכאי לקצבה לפי חוק זה זכאי לקצבה לפי כל חוק אחר המופחת בשל קצבת ביטוח, תהיה כל הפחתה כאמור בסכום שיחסו למחצית קצבת הביטוח כיחס הקצבה הנדונה אל סכומן הכולל של הקצבאות לפני ההפחתה; עלתה מחצית קצבת הביטוח על שליש מסך כל הקצבאות לפי חוק זה ולפי כל חוק אחר, יבוא, לענין סעיף קטן זה, השליש האמור במקום מחצית קצבת הביטוח.

(יא) (1) בסעיף קטן זה –

"גמלה אחרת מכספי ציבור" – קצבה או תשלום כיוצא בה המשתלמים לפי הסכם או הסדר כל שהוא מאוצר המדינה או מקופת ציבורית שנקבעה לענין סעיף 35 או מקרן פנסיה או מקרן תגמולים שאוצר המדינה או הקופה הציבורית קשורים בהן לצורך קצבה או תשלום כאמור;

"הפחתה" – הפחתה בשל קצבת ביטוח;

"הפחתת מקסימום" – מחצית קצבת הביטוח או שליש מסך כל הקצבה לפי חוק זה והגמלה האחרת מכספי ציבור, הכל לפי הקטן יותר.

(2) היה הזכאי לקצבה לפי חוק זה זכאי גם לגמלה אחרת מכספי ציבור הטעונה הפחתה וסך כל ההפחתות מהקצבה לפי חוק זה ומהגמלה האחרת מכספי ציבור היה עולה על הפחתת המקסימום אילולא הוראות סעיף קטן זה – תוקטן ההפחתה מהקצבה לפי חוק זה בסכום שבו עולה סך כל ההפחתות כאמור על הפחתת המקסימום; עלתה ההפחתה מהגמלה האחרת מכספי ציבור על הפחתת המקסימום, לא תהא הקצבה לפי חוק זה טעונה הפחתה."

דבריו הסבר

על משכורת קובעת של משרת חלקית (לרבות שאירים), ולא רק על עובד שפרש לקצבה.

אדם המקבל קצבה לפי החוק העיקרי וגם קצבה מאוצר המדינה לפי חוק אחר, וגם לפי הוראות החוק האחר קיים הסדר שלפיו מנכים מהקצבה השניה סכומים מסויימים ע"ב קבלת קצבת הביטוח על ידי הזכאי לקצבה – אין הצדקה שאדם כזה יסבול פעמיים, גם ניכוי לפי החוק העיקרי וגם ניכוי לפי הוראות החוק האחר. מוצע על כן לקבוע, בדומה לאמור בסעיף 32 (ג) לחוק העיקרי, כי הניכוי לפי החוק העיקרי יהיה לפי היחס שבין הקצבה המשתלמת לפי החוק העיקרי לבין הקצבה או הקצבאות המשתלמות מאוצר המדינה לפי חוק אחר.

יש להגשים את הרעיון שאין לקצן את קצבאותיו של אדם יותר מפעם אחת, בגלל קבלת קצבת ביטוח, לא רק

קצבתו לפי חוק זה, הכל לפי הסכום הקטן יותר; בהיוון חלק מהקצבה לפי חוק זה ייחשב השליש מקצבתו לפי חוק זה כאילו לא הוון."

סעיף 29 (ה) (1) קובע:

"(ה) היה הזכאי לקצבה לפי חוק זה עובד במשרת חלקית לפני פרישתו –

(1) יבוא בחשבון, לענין הניכוי לפי סעיף קטן (ב), רק אותו חלק של קצבת הביטוח שיחסו לכלל קצבת הביטוח כיחס שבין המשרת הקובעת שלפיה משתלמת קצבתו של אותו עובד לפי חוק זה לבין המשכורת הקרבת המחושבת כאילו עבד במשרת מלאה בכל הקופת שירותו."

מוצע להחיל הוראות אלה על כל מי שקצבתו מבוטסת

6. (א) בסעיף 32 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (א), במקום פסקה (3) יבוא:

"(3) קצבה או תשלום כיוצא בה המשתלמים מאוצר המדינה לפי חוק אחר או לפי הסכם או הסדר כלשהו או מקרן פנסיה או מקרן תגמולים על פי התקשרות עם אוצר המדינה לצורך קצבה או תשלום כאמור, למעט גמלה לפי חוקי השיקום כמשמעותם בסעיף 34";

(ב) סעיף זה אינו חל על קצבה לפי החוק העיקרי של מי שלפני תחילתו של חוק זה היה זכאי לה ולקצבה או לתשלום כיוצא בה המשתלמים מקרן פנסיה או מקרן תגמולים על פי התקשרות עם אוצר המדינה לצורך קצבה או תשלום כאמור.

7. בסעיף 76 לחוק העיקרי במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) המפקח הכללי של המשטרה לא יתן התלטה כאמור בסעיף 15 (2) אלא אם פוטר השוטר לרגל עבירה, לרבות עבירה משמעתית, שעבר בתקופת שירותו, ובנסיבות הענין יש בעכירה משום קלון או משום פגיעה חמורה בחובותיו כשוטר".

ד ב ר י ה ס ב ר

(3) קצבה או תשלום כיוצא בה המשתלמים מאוצר המדינה לפי חוק אחר או לפי הסכם או הסדר כלשהו, למעט גמלה לפי חוקי השיקום כמשמעותם בסעיף 34;

(4) קצבה או תשלום כיוצא בה המשתלמים על פי חוק אחר או הסכם או הסדר כלשהו מקופה ציבורית שנקבעה לענין סעיף 35, או מקרן פנסיה או מקרן תגמולין שהקופה הציבורית קשורה בהן לצורך קצבה או תשלום כאמור.

קיימים מקרים שבהם משתלמת קצבה שניה מאוצר המדינה לא ישירות אלא באמצעות קרן פנסיה או קרן תגמולים שאוצר המדינה קשור בהן לצורך תשלום קצבה. במקרים אלה אין הבדל מהותי בין הקצבה המשתלמת במישרין מאוצר המדינה ובין קצבה המשתלמת באמצעות הקרן.

מוצע איפוא לכלול גם תשלומים כאלה במסגרת "גמלאות כפל" לענין סעיף 32 לחוק העיקרי.

סעיף 7 בסעיף 15 לחוק העיקרי מנויים הזכאים לקצבת פרישה, ופסקאות (2) עד (4) מונות את המפוטרים הזכאים לקצבה. סעיף 76 לחוק העיקרי ענינו שלילת גמלה משוטרים וסוהרים בגלל עבירה, וזה לשובו;

"76. (א) סעיף 15 ייקרא כאלו במקום פסקאות (2) עד (4) בא:

"(2) מי שפוטר לאחר המש שנות שירות מסיבת מצב בריאות לקוי וכן מי שפוטר מסיבה אחרת לאחר עשר שנות שירות כשהוא בגיל 40 או יותר ולא נשללה ממנו זכות לגמלה לפי התלטה של המפקח הכללי של המשטרה."

כשאדם זכאי ליותר מקצבה אחת על פי חוקים שונים יש ואדם זכאי לקצבה כעובד המדינה או כשאיור וגם לקצבה אחרת שלא מכוח חוק אלא על פי הסכם או הסדר אחר – בין שקצבה זו מגיעה מאוצר המדינה עצמו ובין שהיא מגיעה מקופה ציבורית שהמשלה הכריזה עליה לפי סעיף 35.

אולם שעה שניתן להפחית באופן יחסי את הניכויים על חשבון קצבת הביטוח על ידי מעשה המחוקק, כשכל הקצבות השונות משתלמות על פי חוק, אין לעשות כן כשהיסוד לאחת הקצבות לפחות הוא הסכם או הסדר. הרי בעריכת ההסכם או ההסדר נעשו חישובים אקטואריים בדבר מימון הקצבה, והניכוי של קצבת הביטוח הוא אחד היסודות של חישובים אלה. אין על המחוקק להתערב בהסכמים ובהסדרים אלה ולערער על ידי כך את המבנה האקטוארי שלהם. לכן מוצע שבמקרים כאלה לא יעלה סך כל הניכויים על חשבון קצבות הביטוח על מחצית קצבת הביטוח או שליש מסך כל הקצבות המשתלמות בשל שירות המדינה ובשל שירות במוסד שהוכרו כקופה ציבורית כאמור; אולם לא תהיה הפחתה פרופורציונלית כמו בסעיף קטן (3), אלא הגטל של שינוי הפחתה, או של ביטולה בכלל, יחול על המדינה בלבד לגבי הקצבה לפי החוק העיקרי.

סעיף 6 סעיף 32 לחוק העיקרי ענינו הגבלת גמ' לאות כפל, וסעיף קטן (א) מגדיר גמלאות כפל כך:

"(א) בסעיף זה, "גמלאות כפל" – שתי קצבות לפי חוק זה, או קצבה אחת לפי חוק זה בצירוף אחת או יותר מגמלאות אלה:

(1) קצבה בגלל פגיעה בעבודה לפי חוק הביטוח הלאומי;

(2) פיצויים שבועיים לפי פקודת הפיצויים לעובדים, 1947;

8. (א) בסעיף 78 (ג) לחוק העיקרי, אחרי פסקה (4) יבוא:

"(5) תלויים כל עוד אינם עומדים ברשות עצמם זכאים לקצבה של עשרה אחוזים מהמשכורת הקובעת של הנפטר לכל תלוי."

(ב) סעיף זה יחול גם על שאיריו של שוטר שנפטר לפני פרסום חוק זה ברשומות, והוא מיום פטירתו של השוטר, ועל שאיריו של סוהר שנפטר אחרי ו' בתמוז תשכ"א (20 ביוני 1961) - החל מיום פטירתו.

9. בסעיף 85 לחוק העיקרי, סעיפים קטנים (א) ו-(ד) בטלים, סעיף קטן (ה) יסומן (ג), ואחרי יבוא:

"(ד) מי שהיה בשירות המדינה בתפקיד שחוק זה חל עליו ועבר לשרת את המדינה כעובד בתפקיד שחוק זה אינו חל עליו, הרי אם שר האוצר התקשר עם קרן שהעובד קשור בה או המשרתת עובדים בתפקיד כאמור, בהסכם כללי או מיוחד לאותו עובד, שלפיו תקופת שירותו של

דברי הסבר

(1) אלמנה כל עוד לא נישאה ויתומים כל עוד אינם עומדים ברשות עצמם זכאים לקצבה על פי סעיף 26;

(2) כל עוד האלמנה או היתומים זכאים לתגמולים לפי חוק משפחות החיילים, תנוכה מקצבתם מחצית התגמולים;

(3) היה סך כל הקצבות המגיעות לשאיריו של הנפטר בצירוף התגמולים המגיעים להם עולה על 90% ממשכורתו הקובעת של הנפטר - ינוכה הסכום העודף מקצבתם;

(4) נישאה אלמנתו של שוטר הזכאית לקצבה לפי סעיף זה - ינוכה מקצבת כל יתום של אותו שוטר, כל עוד אינו עומד ברשות עצמו, שליש קצבתו או מחצית התגמולים לפי חוק משפחות החיילים, הכל לפי הסכום הקטן יותר, על אף האמור בפסקה (2).

סעיף זה בתקבל אגב תיקון החוק בשנת תשכ"ה-1965. מגמתו הייתה להשוות את מעמדן של משפחות שוטרים וסוהרים שנפטרו בזמן שירותם בגלל פגיעה שנפגעו בה עקב שירותם - למעמדן של משפחות חיילים בצבא הקבע שנפטרו בנסיבות דומות. באותה הודמנות חושמטה במהלך הדיונים בכנסת בטעות פסקה (5) הבאה להעניק הטבות נוספות לתלויים - להוציא בין-דוג ויתום - של אותו שוטר.

התיקון המוצע בא לתקן טעות זו ולהעניק את הזכויות הנוספות הנדונות למפרע מיום תחילתן של ההוראות האחרות שבסעיף 78(א).

סעיפים סעיפים 85 עד 90 לחוק העיקרי קובעים **9 עד 14** לאמור:

"העברה מסוג שירות למשנהו

85. (א) מי שהיה בשירות מטעם המדינה בתפקיד שחוק זה לא חל עליו ועבר לשרת את המדינה כעובד שחוק זה חל עליו - ייחשב שירותו הקודם כשירות לענין חוק זה ותקופת שירותו הקודם תצורף, כולה או מקצתה,

(ב) המפקח הכללי של המשטרה לא יתן החלטה כאמור בסעיף 215(2), אלא אם פוטר השוטר לרגל עבירה שעבר בתקופת שירותו והעבירה היא פשע שהשוטר נידון עליה למאסר ובנסיבות הענין יש בעבירה משום קלון, או איננה פשע אך היה בה משום פגיעה חמורה בהובותיו כשוטר והוא נידון עליה למאסר של שלושה חדשים לפחות על ידי בית דין משמעתי שהוקם לפי סעיף 18 לפקודת המשטרה."

לפי סעיף זה יוצא שאם שוטר לא נדון למאסר בעבירה מסוג פשע, או אם העבירה שעבר איננה פשע והשוטר נדון עליה בבית הדין למשמעת לתקופת מאסר פחותה משלושה חדשים, או שהשוטר נדון עליה בבית משפט אורחי ונגזר עליו מאסר לתקופה העולה על שלושה חדשים, הרי בכל המקרים האלה אין המפקח הכללי רשאי לשלול את זכות הגמלה של השוטר. למצב זה אין הצדקה, כי חומרת העבירה והתנהגות השוטר בשירות אינן נקבעות לפי החלוקה הטכנית של סוגי העבירות אלא לפי נסיבות המעשה או המחדל.

מוצע איפוא לקבוע כי המפקח הכללי של המשטרה יוכל לשלול את זכות הגמלה של השוטר אם פוטר השוטר לרגל עבירה או עבירה משמעטית ובנסיבות הענין יש בעבירה משום קלון או משום פגיעה חמורה בהובותיו כשוטר.

שוטר שפוטר וזכותו לגמלה נשללה כאמור, יוכל לערער על כך, בהתאם לסעיפים 43, 70 ו-101 לחוק העיקרי, בפני בית דין אזרחי לעבודה.

לענין ההוראה המוצעת דין סוהר כדין שוטר, והמחליט בענינו הוא נציב שירות בתי הסוהר.

סעיף 8 בסעיף 78(א) לחוק העיקרי נאמר:

"(ג) נפטר שוטר בזמן שירותו, ושאיריו זכאים מחמת פטירתו לתגמולים לפי חוק משפחות החיילים, יהיו שאיריו זכאים, אף אם לא השלים תמש שנות שירות, ועל אף האמור בסעיפים 26 ו-34, לקצבה כמפורט להלן:

העובד בשירות שחוק זה חל עליו, כולה או מקצתה, תבוא בחשבון לענין זכויות לגמלאות או לתשלומים כיוצאים באלה, כולן או מקצתן, מן המדינה לפי חוק זה או מן הקרן שלא לפי חוק זה, או מקצתן מזו ומקצתן מזו – יחולו הוראות ההסכם, לרבות תשלום ותחולה למפרע.

10. בסעיף 86 לחוק העיקרי, סעיף קטן (ג) – בטל.

חיקון סעיף 86

11. בסעיף 87 לחוק העיקרי –

חיקון סעיף 87

- (1) בכותרת השוליים יימחקו המלים "עם ארגון ציבורי";
- (2) בסעיף קטן (א), במקום "סעיף 86" יבוא "סעיפים 85 או 86";
- (3) בסעיף קטן (ב), במקום "אדם שפרש משירות המדינה ועבר לעבוד בארגון ציבורי" יבוא "אדם שפרש משירות המדינה בתפקיד שחוק זה חל עליו ועבר לעבוד בארגון ציבורי או בשירות המדינה בתפקיד שחוק זה אינו חל עליו".

דברי הסבר

הסכם שאף הם צד בו, וזכויותיהם לגמלאות לגבי תקופת שירות שההסכם חל עליה ייקבעו על פי ההסכם בלבד, על אף האמור בחוק זה.

(ה) עבר אדם לשרת את המדינה בניסבות האמורות בסעיף קטן (ב) לפני כ"ח בתשרי תשכ"ח (1 בנובמבר 1967) ולא חל עליו הסכם כאמור בסעיף קטן (ב), הרי על אף האמור בסעיף קטן (ב) ייחשב שירותו הקודם כשירות לענין חוק זה ומקופת שירותו הקודם תצורף כולה לתקופת שירותו כעובד שחוק זה חל עליו, הכל בתנאים שנקבעו בתקנות, לרבות תשלום ותחולה למפרע.

הסכם עם ארגון ציבורי

86. (א) שר האוצר רשאי להתקשר עם ארגון ציבורי בהסכם – כללי או מיוחד לאותו עובד, שלפיו תקופת עבודתו, כולה או מקצתה, של העובד מעבודה בארגון לשירות המדינה או להיפך תבוא בחשבון לענין זכויות לגמלאות, כולן או מקצתן, מן המדינה לפי חוק זה או מן הארגון שלא לפי חוק זה, וכן מקצתן מזו ומקצתן מזה, הכל לפי תנאים שיראו לקבוע בהסכם, לרבות תשלום ותחולה למפרע.

(ב) לענין סעיף קטן (א), דין הסכם כאמור עם קרן פנסיה או עם קרן תגמולים, שעובדי הארגון הציבורי קשורים בה או המשרתת את עובדי הארגון הציבורי – כדין הסכם עם הארגון הציבורי.

(ג) לא יתקשר שר האוצר בהסכם מיוחד לפי סעיף זה אלא בהסכמת האדם שעליו חל ההסכם.

(ד) בסעיף זה, "תקופת עבודה" – תקופת עבודה בארגון ציבורי או תקופת שירותו בשירות המדינה.

זכויות העובד על פי הסכם עם ארגון ציבורי

87. (א) הסכם לפי סעיף 86, דינו, לענין זכויותיו של האדם שההסכם חל עליו ושל שאיריו, כדין הסכם שאף הם צד בו, ודין גמלאות המגיעות לאדם לפי ההסכם מאוצר המדינה – כדין גמלאות לפי חוק זה.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) – אדם שפרש משירות המדינה ועבר לעבוד בארגון ציבורי, ואותה

לתקופת שירותו כעובד, בהתחשב עם כל תשלום או זכות שרכש לרגל פרישתו משירותו הקודם, הכל לפי כללים ותנאים שנקבעו בתקנות; במידה שצורפה תקופת שירותו הקודם – בטלה זכותו לקצבה שלא מכוח חוק זה.

(ב) מי שהיה בשירות מטעם המדינה שחוק זה אינו חל עליו (להלן בסעיף זה – שירות קודם), ובזמן שירותו האמור שילם אוצר המדינה בעדו תשלומים לקרן פנסיה או קרן תגמולים (להלן בסעיף זה – הקרן), ועבר ללא הפסקה לשרת את המדינה כעובד בשירות שחוק זה חל עליו, הרי, על אף האמור בסעיף קטן (א) –

(1) אם התקשר שר האוצר עם הקרן בהסכם כללי או מיוחד לאותו עובד, שלפיו תקופת שירותו של אדם העובר כאמור, לרבות השירות הקודם, תבוא בחשבון, כולה או מקצתה, לענין זכויותיו לגמלאות, כולן או מקצתן, מן המדינה, לפי חוק זה או מן הקרן שלא לפי חוק זה, או מקצתן מזו ומקצתן מזה – יחולו הוראות ההסכם, לרבות תשלום ותחולה למפרע;

(2) לא התקשר שר האוצר בהסכם כאמור בפסקה (1) – ייחשב שירותו הקודם של העובד שלא חלה בו הפסקה כשירות לענין חוק זה, ותקופת השירות האמור תצורף כולה לתקופת שירותו כעובד שחוק זה חל עליו, ובלבד שכל זכויותיו של העובד בקרן המת-ייחסות לתקופת שירותו הקודם הועברו לאוצר המדינה במועד שנקבע בתקנות;

(3) סעיף 3 יחול, בשיוויים המחוייבים, לענין הפסקת הרציפות בין השירות שחוק זה אינו חל עליו ובין השירות שחוק זה חל עליו, וכן לענין הפסקת הרציפות של תקופת השירות הקודם כאמור בפסקה (2).

(א) לא יתקשר שר האוצר בהסכם מיוחד לפי סעיף קטן (ב)(1) אלא בהסכמת האדם שעליו חל ההסכם.

(ד) הסכם לפי סעיף קטן (ב)(1) דינו, לענין זכויותיו של אדם שההסכם חל עליו ושל שאיריו, כדין

12. במקום סעיף 88 לחוק העיקרי יבוא:

88. לא יתקשר שר האוצר בהסכם מיוחד לפי סעיפים 85 או 86 אלא בהסכמת העובד שהסכם חל עליו, והוא יקבע בתקנות את התנאים האחרים שבהם מותר להתקשר בהסכמים כאמור."

החלפת סעיף 88

"תנאי הסכם מיוחד

13. בסעיף 89 לחוק העיקרי, במקום "סעיפים 85 (ב) או 86" יבוא "סעיפים 85 או 86".

תיקון סעיף 89

14. בסעיף 90 לחוק העיקרי, במקום "סעיפים 85 (ב) או 86" יבוא "סעיפים 85 או 86".

תיקון סעיף 90

15. במקום סעיפים 92 ו-93 לחוק העיקרי יבוא:

92. עבר אדם משירות המדינה בתפקיד שחוק זה חל עליו לעבודה בארגון ציבורי או לתפקיד בשירות המדינה שחוק זה אינו חל עליו, ולא חל על העברתו הסכם לפי סעיפים 85 או 86, רשאי שר האוצר להתקשר אתו בהסכם שלפיו ישולמו לו או לשאייריו גמלאות בעד תקופת שירותו במדינה בתפקיד שחוק זה חל עליו, כולה או מקצתה, הכל לפי תנאים וכללים שנקבעו בתקנות, לרבות תשלומי העובד לאוצר המדינה ותחולה למפרע.

החלפת סעיפים 92 ו-93

"הסכם עם העובד הפרש

ד ב ר י ה ס ב ר

זו ניתן לשמור על רציפות זכויות הגמלה של שופט, חייל בצבא הקבע וכד', העוברים לשירות במדינה שהחוק העיקרי חל עליו.

סעיף 86 מאפשר בצורה דומה שמירת זכויות הגמלה של אנשים העוברים מ"ארגון ציבורי" לשירות המדינה או להיפך.

מוצע עתה לקבוע אפשרות לשמור על רציפות זכויות הגמלה של עובדים שהחוק העיקרי חל על שירותם, העוברים לשירות מטעם המדינה בתפקיד שהחוק העיקרי לא חל עליו (כגון עובד המדינה העובר לשרת כעובד אזרחי בצה"ל). בהתאם לכך מוצעים תיקונים בסעיפים 87 עד 90 לחוק העיקרי, ומוצע להחיל את סעיף 90 על כל הזרואות סעיפים 85 ו-86.

פרישה מהווה עילה לתשלום גמלה לפי חוק זה על השירות שממנו פרש, יהא זכאי לגמלה זו בלבד; אולם -

(1) אם העובד הודיע לממונה בכתב, תוך התקופה שנקבעה בהסכם הכללי, כי הוא בוחר בזכויותיו לפי אותו הסכם, יהא זכאי רק לזכויות אלה;

(2) אם הביא בציב השירות את ההסכם לידועת העובד בדרך שנקבעה בתקנות, יהיה העובד זכאי לזכויותיו לפי ההסכם בלבד, זולת אם הודיע לממונה, תוך הזמן ובדרך שנקבעו בתקנות, כי הוא בוחר בזכויותיו לפי חוק זה ולא לפי ההסכם.

תנאי הסכם מיוחד

88. שר האוצר יקבע בתקנות את התנאים שבהם מותר להתקשר בהסכם מיוחד לפי סעיפים 85(ב) או 86.

אצילת סמכויות

89. שר האוצר רשאי לאצול מסמכויותיו להתקשר בהסכם מיוחד לפי סעיפים 85(ב) או 86, או בהסכם לפי סעיף 92.

המלצת ועדת השירות

90. הסכם כללי לפי סעיפים 85(ב) או 86 טעון המלצת ועדת השירות ופורסם ברשומות."

"ארגון ציבורי" מוגדר בסעיף 82 לחוק העיקרי כך: "מוסד או ארגון שהממשלה אישרה אותו כארגון ציבורי לענין פרק זה, משום שפעולותיו, כולן או מקצתן, הן לתועלת הציבור, ולרבות חלק מגוף כאמור".

סעיף 85, אם כן, קובע הסדר לשמירת זכויות הגמלה של עובדים העוברים מטעם המדינה שהחוק לא חל עליו לשירות מטעם המדינה שחוק חל עליו. במסגרת

סעיף 15 סעיפים 92 ו-93 לחוק העיקרי מוריים לאמור:

"הסכם לתשלום גמלה לעובר לארגון ציבורי 92. עבר אדם משירות המדינה לעבודה בארגון ציבורי, ולא חל על העברתו הסכם לפי סעיף 86, רשאי שר האוצר להתקשר אתו בהסכם שלפיו ישולמו לו או לשאייריו גמלאות בעד תקופת שירותו במדינה, כולה או מקצתה, הכל לפי תנאים וכללים שנקבעו בתקנות, לרבות תשלומי העובד לאוצר המדינה ותחולה למפרע.

איסור גמלאות כפל

93. על אף האמור בסעיפים 86 עד 92, לא יהא אדם זכאי לגמלה גם מן המדינה וגם מן הארגון הציבורי בקשר לתקופה אחת, והבכירה בידו."

מוצעים תיקונים טכניים בסעיפים האלה בעקבות התיקון של סעיף 85 לחוק העיקרי, בסעיף 9 לעיל.

93. על אף האמור בסעיפים 85 עד 92 לא יהא אדם זכאי לגמלה, בקשר לתקופה אחת, גם מן המדינה לפי חוק זה וגם מן הארגון הציבורי או מן המדינה שלא לפי חוק זה, והכרירה בידו.

תיקון סעיף 96

16. בסעיף 96 לחוק העיקרי, האמור בסעיף קטן (א) יסומן (1) ואחריו יבוא:
" (2) סעיף קטן זה אינו חל על מי שנתקבל לשירות לפני כ"ח בתשרי תשכ"ח (1 בנובמבר 1967) ולא נעשתה לגביו קביעה כאמור בו."

דברי הסבר

להם דרגת נכות. במקרים של עובדים כאלה קיימת לעתים האפשרות להוכיח בדרכים אחרות, ולא דווקא על-ידי קביעת ועדה רפואית או רופא בשירות המדינה שנעשתה בשעת קבלתם לשירות או תוך שנה לאחר יום קבלתם לשירות, כי בעת קבלתם לשירות הם היו נכים; אולם לאור סעיף 96 אין אפשרות להוכיח זאת מאחר שהסעיף קובע כי קביעת הועדה הרפואית היא ראייה מכרעת ויחידה. הסעיף המוצע בא, אם כן, לאפשר במקרה של אדם שנכנס לשירות המדינה לפני החילתו של חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 7), תשכ"ז—1967 (כ"ח בתשרי תשכ"ח — 1 בנובמבר 1967), הוכחת נכותו בדרכים אחרות כאמור. החל מיום כ"ח בתשרי תשכ"ח נבדקים כל האנשים הנטמנים לשירות גם לצורך קביעת נכותם לענין גמלאות.

סעיף 16 סעיף 96(א) לחוק העיקרי קובע: "קביעת נכות 96. (א) בכל מקום בחוק זה שמדובר בו בנכה או בנכות, לגבי אדם המתקבל לשירות, תהא ראייה מכרעת ויחידה בדבר הנכות ודרגתה — קביעתם של ועדה רפואית או של רופא בשירות המדינה, שנעשתה בשעת קבלתו של אותו אדם לשירות או תוך שנה לאחר יום קבלתו לשירות, כמשמעותה בסעיף 94." סעיף זה הוכנס על ידי חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 7), תשכ"ז—1967, אשר סעיף 59(ג) בו קובע כי "חוק זה חל על כל עובד, בין שביום החילתו כבר נתקבל לשירות ובין שיתקבל לאחר מכן." עובדים רבים בשירות המדינה לא נבדקו עם קבלתם לשירות, או שנבדקו עם קבלתם לשירות ולא נקבעה

חוק לתיקון תקנות-שעת-חירום (תשלומי חובה), תשל"א—1971

תיקון תקנה 28

1. בתקנה 28 (ב) לתקנות-שעת-חירום (תשלומי חובה), תשי"ח—1958 —
(1) במקום "ארבעה נציגי היצרנים" יבוא "חמישה נציגי היצרנים";
(2) במקום "ונציג העובדים" יבוא "ושני נציגי העובדים".

דברי הסבר

בעלי התעשייה, ונציג העובדים בענף הטקסטיל וההלבשה שיתמנה אחרי התייעצות עם ארגון העובדים המייצג, לדעת השרים, את המספר הגדול ביותר של העובדים בענף. אחד מחברי הקרן יתמונה על ידי השרים להיות יושב ראש הקרן." ארגון העובדים ביקש להגדיל את מספר נציגיו במינהלה מאחד לשניים, ומוצע להיענות לבקשתו. דבר זה יגדיל את שיתוף הפעולה מצד נציגי העובדים בפעולות הקרן. יחד עם זאת מוצע להגדיל גם את מספר נציגי היצרנים מארבעה לחמישה.

תקנות 21 עד 28 לתקנות-שעת-חירום (תשלומי חובה), תשי"ח—1958, ענינן היטל לקידום המחקר והכשרת כוח אדם אקדמאי ומקצועי לצרכי תעשיית הטקסטיל וההל-בשה. לפי תקנה 27, טכומי ההיטל מועברים לקרן מיוחדת לענין זה, ולפי תקנה 28 קובעת מינהלה את דרכי השימוש בכספי קרן זו. הרכב המינהלה נקבע לפי תקנה 28 (ב), וזו לשונה: " (ב) חברי המינהלה יהיו שלושה נציגי הממשלה, ארבעה נציגי היצרנים בענף הטקסטיל וההלבשה, שיתמנו לאחר התייעצות עם הנהלת אגף הטקסטיל בהתאודות

1 ס"ח תשכ"ד, עמ' 175; תשכ"ז, עמ' 21; תשכ"ט, עמ' 246; תשל"ל, עמ' 49.

חוק לטיפול בחולי נפש (תיקון), תשל"א-1971

הוספת סעיפים
78-א8

1. בחוק לטיפול בחולי נפש, תשט"ו-1955, אחרי סעיף 8 יבוא:

- א.8. (א) חולה שאושפז בבית חולים לפי הוראת פסיכיאטר מחוזי שניתנה על פי סעיף 5, יהיה חייב בתשלום דמי האשפוז כפי שקבע שר הבריאות בתקנות.
- (ב) חובת התשלום לפי סעיף קטן (א) לא תחול על חולה שהמדינה חייבת לשאת בהוצאות אשפוזו לפי כל דין.
- ב.8. בית המשפט המחוזי רשאי לשחרר חולה מתשלום דמי האשפוז או מקצתם, אם נוכח שמן הראוי לעשות כן, בהחשב במצבו הכלכלי של החולה, התזיבויותיו ומקורות הכנסותיו, במצב בריאותו, סיכויי החלמתו ותקופת אשפוזו המשוערת ובשיקולים כיוצא באלה.
- ג.8. (א) בית המשפט המחוזי רשאי לשנות החלטה שנתן לפי סעיף 8, אם ראה לעשות כן על סמך נסיבות שנודעו, או שנשחברו, אחרי מתן שינוי החלטה בית המשפט

חובת תשלום דמי אשפוז

שחרור מחובת תשלום דמי אשפוז

שינוי החלטה בית המשפט

ד ב ר י ה ס ב ר

"הודעה לאפטרופוס הכללי 10. אושפז חולה בבית חולים ואין החולה מסוגל לדאוג לנכסיו יודיע על כך מיד הפסיכיאטר המחוזי לאפטרופוס הכללי.

נכסי החולה

27. (א) אושפז חולה בבית חולים, ואין אפטרופוס טבעי עליו, והפסיכיאטר המחוזי הודיע לאפטרופוס הכללי שאין החולה מסוגל לדאוג לנכסיו, רואים את האפטרופוס הכללי כמונהל הנכסים של החולה כל עוד לא נתמנה על נכסיו אפטרופוס.

(ב) האפטרופוס הכללי רשאי, אם הוא רואה צורך בכך, לכנס את נכסי החולה, לקנות אחיזה ולהחזיק בהם, לעשות לגבי הנכסים כל פעולות שאינן סובלות דחייה, לרבות מילוי התחייבויות כספיות, וכן רשאי הוא לייצג את החולה בכל הליך משפטי בענין נכסיו.

(ג) הוראות הסעיפים 7, 8 ו-21 לפקודת האפטרופוס הכללי, 1944, יחולו על הנהלת רכושו של החולה, בשינויים המחוייבים לפי הענין.

(ד) בסעיף זה -

"נכס", לרבות מקרקעים ומטלטלים, זכות בנכס, כספים, מוציטין וכל זכות בחבר בני אדם או בניהולו.

בהתאם לחוק הכשרות המשפטית והאפטרופוסות, תשכ"ב-1962, רשאי בית המשפט להכריז על אדם כפסול דין, אם מחמת מחלת נפש אינו מסוגל לדאוג לענייניו, ובעקבות ההכרזה רשאי בית המשפט למנות עליו אפטרופוס.

החלטה של בית המשפט לשחרר חולה מתשלום דמי האשפוז אינה יכולה מעצם טבעה להיות סופית, שכן היא מבוססת על נתונים שונים, העלולים להשתנות, אף יכולות להתגלות עובדות חדשות

חובתו של חולה נמש לשאת בהוצאות אשפוזו אם אושפז בעל כרתו, על פי הוראת הפסיכיאטר המחוזי - לא הובהרה עד כה די צרכה. ניתן לטעון, כי מאחר שהמדינה ציוותה על אשפוזו של החולה שלא מרצונו, מן הראוי שהמדינה תשא בהוצאות אלה, כדרך שהיא נושאת, למשל, בהוצאות החוקתם של אסירים. הגישה בענין זה במדינות אחרות איננה אחידה.

החוק המוצע מציע פתרון גמיש. מעיקרא חובה על החולה לשלם דמי אשפוזו בשיעור שיקבע שר הבריאות בתקנות. לעומת זאת מוענקת לבית המשפט המחוזי סמכות לשחרר את החולה מחובת התשלום, כולו או מקצתו, בהתחשב במכלול הנסיבות הצריכות לענין.

סמכותו של פסיכיאטר מחוזי לתת הוראת אשפוז פורשה בסעיף 5 לחוק העיקרי, שזה לשונו:

"חולה מסוכן לעצמו או לציבור

5. נוכח פסיכיאטר מחוזי כי חולה עלול לסכן את עצמו או את הולתו, חייב הוא להרשות, בכתב, שהחולה יאושפז בבית חולים."

בהתאם לסעיף 8 (3) לחוק העיקרי מוסמך הפסיכיאטר המחוזי לקבוע את בית החולים שבו יאושפז החולה. התשלום שתחולה ייתבע לשלם יקבע שר הבריאות בתקנות.

סעיף 88. הבקשה לשחרור חולה מחשלומו דמי האשפוז לפי סעיף 88 תוגש לבית המשפט המחוזי. את הבקשה יוכל להגיש החולה, הוריו - אם הוא קטין - האפטרופוס הכללי או האפטרופוס שנתמנה עליו. דבר זה גובע מטעמים 10 ו-27 לחוק העיקרי:

1 ס"ח תשט"ו, עמ' 121.

ההחלטה; והוא רשאי להורות שההחלטה החדשה תחול למפרע, אם נוכח כי בשעת הדיון הקודם הועלמו ממנו עובדות החשובות לענין ההחלטה.

(ב) בית המשפט רשאי להשתמש בסמכויותיו לפי סעיף קטן (א) אף אם נפטר החולה.

(ג) רשאי בית המשפט שלא להיזקק לבקשת שינוי שהוגשה לפני שעברו ששה חדשים לאחרי ההחלטה הקודמת.

תקנות סדרי דין . ד8 . שר המשפטים רשאי להתקין תקנות סדרי דין בבקשות לפי סעיפים 8 ו-18.

ד ב ר י ה ס ב ר

הוראת סעיף קטן (ב) באה למנוע ספק בסמכותו של בית המשפט לשנות החלטה קודמת אם החולה נפטר. הוראת סעיף קטן (ג) באה למנוע הטרדת בית המשפט בבקשות חכופות לשינוי החלטתו; הוראה דומה מצויה גם בסעיף 13 (א) לחוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשי"ט-1959.

יש בהן כדי להשפיע על החלטת בית המשפט. מוצע איפוא להסמיך את בית המשפט לשנות את החלטתו. תחילתה של החלטת השינוי היא מכאן ואילך: אולם אם הועלמו מבית המשפט בשעת הדיון עובדות החשובות להחלטתו, יהא בית המשפט מוסמך לקבוע שתחילת השינוי תהא למפרע.

מתפרסמת בזה הצעת חוק מטעם חבר הכנסת:

חוק לתיקון דיני עונשין (דרכי ענישה) (תיקון), תשל"א-1971

1. בחוק דיני עונשין (דרכי ענישה) [נוסח משולב], תש"ל-1970, בסעיף 43, במקום "ישלם לנאשם את הוצאות הגנתו בסכום שקבע בית המשפט" יבוא "ישלם לנאשם הוצאות הגנתו ופיצוי על מעצרו או מאסרו בשל האשמה שממנה זוכה, בסכום שייראה לבית המשפט".

ד ב ר י ה ס ב ר

לפי החוק הקיים רשאי בית המשפט לפסוק לנאשם את הוצאות הגנתו אם זיכה אותו וראה שלא היה יסוד לתאשמה, אך אין בחוק הוראה המסמיכה את בית המשפט לפסוק לנאשם במקרה כזה גם פיצוי על המעצר או המאסר שריצה לפני זיכויו. הצעת החוק באה לתקן ליקוי זה.

חבר הכנסת " ארידור

1 ס"ח תשל"א, עמ' 109.